

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2016. gada 4. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Kaspars Balodis un Ineta Ziemele,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 30/2016), kuru iesnieguši Ivans Fariņecs, Viktors Saprikins (*Victor Saprykin*), Ilja Ribakovs (*Ilya Rybakov*), Ādams Tkačuks, Aleksandrs Volčenko (*Alexander Volchenko*), Nikolajs Dmitrijevs (*Nikolay Dmitriev*), Ivans Sturovs (*Ivan Sturov*), Jurijs Medvedevs (*Yury Medvedev*), Nikolajs Trukhans (*Nikolay Trukhan*), Boriss Undalovs, Igors Pušcs (*Igor Puszcz*), Aleksandrs Groševs, Genrihs Jermoļins, Vladimirs Gutcaits, Nikolajs Ševčenko (*Nikolay Shevchenko*), Vitālijs Rudakovs (*Vitaly Rudakov*), Anatolijs Ņilovs, Andrejs Peizums, Viktors Klīngbergs un Ivans Gagarins (*Ivan Gagarin*) (turpmāk arī – Pieteikuma iesniedzēji),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 42.¹ punktu, ciktāl tas piemērojams pensiju apmēra pārrēķināšanai gadījumā, kad Latvijas vecuma pensija un citas valsts pensija bija likumīgi piešķirta pirms šīs normas spēkā stāšanās (turpmāk – apstrīdētā norma), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 91., 105. un 109. pantam un spēkā neesošu no apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīža;

1.2. noteikt laika posmu, kurā jānosaka ar apstrīdēto normu radīto zaudējumu kompensēšanas kārtība.

2. Likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 42.¹ punkts noteic: „Ja personai ir piešķirta citas valsts pensija par apdrošināšanas periodiem, kas ņemti vērā, piešķirot vai pārrēķinot Latvijas pensiju, Latvijas pensija pārrēķināma vai tās izmaksāšana pārtraucama, šos periodus izslēdzot, ja regulā Nr. 883/2004 vai Saeimas apstiprinātajos starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic, ka, izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzēji Genrihs Jermoļins, Vladimirs Gutcaits, Nikolajs Ševčenko (*Nikolay Shevchenko*), Vitālijs Rudakovs (*Vitaly Rudakov*), Anatolijs Ņilovs, Andrejs Peizums, Viktors Klingenbergss un Ivans Gagarins (*Ivan Gagarin*) kopā ar vairākām citām personām 2015. gada 6. oktobrī iesniedza Satversmes tiesā pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 165/2015). Pieteikumā tika lūgts atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 1., 91., 105. un 109. pantam. Satversmes tiesas 2. kolēģija 2015. gada 2. decembrī pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, norādot uz minētajā pieteikumā konstatētajiem trūkumiem.

Atkārtoti iesniegto pieteikumu ir iesniegušas arī personas, kuras Satversmes tiesā nebija vērsušās ar pieteikumu Nr. 165/2015. Ar jauniem argumentiem ir

papildināts pieteikuma juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 109. pantam, kā arī precizēta pieteikumā ietvertā argumentācija par Satversmes 1. pantā ietvertā tiesiskās paļāvības principa attiecināmību uz Pieteikuma iesniedzēju situāciju.

Tādējādi pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu un Satversmes tiesas kolēģijai no jauna ir jāizvērtē pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Tādējādi šā lēmuma 1.1. punktā norādītais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai. Savukārt šā lēmuma 1.2. punktā minētais prasījums izvērtējams lietas izspriešanas stadijā.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēji pirms apstrīdētās normas spēkā stāšanās saņēmuši gan Latvijas Republikas vecuma pensiju, gan Krievijas Federācijas piešķirto izdienas pensiju kā bijušās militārpersonas. Apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējiem esot piemērota, lai pārrēķinātu viņiem izmaksājamās vecuma pensijas apmēru vai arī pārtrauktu tās izmaksu, pamatojoties uz apstākli, ka Pieteikuma iesniedzēji par daļu no apdrošināšanas stāža saņem izdienas pensiju no Krievijas Federācijas. Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1., 91., 105. un 109. pantam un tādējādi viņi ir norādījuši uz savu Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka visi Pieteikuma iesniedzēji ir izmantojuši visas iespējas aizstāvēt savas aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

7.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtnās daļas pirmo teikumu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās. Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai katram no Pieteikuma iesniedzējiem skaitāms:

1) Ivanam Fariņecam no 2015. gada 11. novembra, kad Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa) pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1175/2015;

2) Viktoram Saprikinam (*Victor Saprykin*) no 2015. gada 7. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1451/2015;

3) Iljam Ribakovam (*Ilya Rybakov*) no 2015. gada 7. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1450/2015;

4) Ādamam Tkačukam no 2015. gada 1. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1448/2015;

5) Aleksandram Volčenko (*Alexander Volchenko*) no 2015. gada 21. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1561/2015;

6) Nikolajam Dmitrijevam (*Nikolay Dmitriev*) no 2015. gada 21. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1559/2015;

7) Ivanam Sturovam (*Ivan Sturov*) no 2015. gada 21. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1557/2015;

8) Jurijam Medvedevam (*Yury Medvedev*) no 2015. gada 21. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1554/2015;

9) Nikolajam Trukhanam (*Nikolay Trukhan*) no 2015. gada 21. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1558/2015;

10) Borisam Undalovam no 2015. gada 11. novembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1269/2015;

11) Igoram Puščam (*Igor Puszcz*) no 2015. gada 14. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma spriedumu lietā SKA-1127/2015;

12) Aleksandram Groševam no 2015. gada 2. decembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1435/2015;

13) Genriham Jermoļinam no 2015. gada 29. jūnija, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-891/2015;

14) Vladimiram Gutcaitam no 2015. gada 11. septembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1081/2015;

15) Nikolajam Ševčenko (*Nikolay Shevchenko*) no 2015. gada 11. septembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1147/2015;

16) Vitālijam Rudakovam (*Vitaly Rudakov*) no 2015. gada 11. septembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1244/2015;

17) Anatolijam Ņilovam no 2015. gada 11. septembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1201/2015;

18) Andrejam Peizumam no 2015. gada 11. septembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1228/2015;

19) Viktoram Klingenbergam no 2015. gada 11. septembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1141/2015;

20) Ivanam Gagarinam (*Ivan Gagarin*) no 2015. gada 11. septembra, kad Augstākā tiesa pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā SKA-1180/2015.

Tādējādi visi Pieteikuma iesniedzēji, izņemot Genrihu Jermoļinu, ir ievērojuši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajā teikumā noteikto termiņu pieteikuma iesniegšanai.

7.2. Pieteikumā minēts, ka Pieteikuma iesniedzējs Genrihs Jermoļins apzinās, ka termiņš, kurā viņam bija tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību par apstrīdēto normu, ir notecējis, un tādēļ viņš lūdz atjaunot nokavēto termiņu pieteikuma iesniegšanai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālās sūdzības iesniegšanai noteiktais termiņš ir konstitucionālās sūdzības saturu veidojošs noteikums, kura neievērošana liedz pieeju Satversmes tiesai. Termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir līdzeklis, kas garantē tiesisko noteiktību un stabilitāti valstī, un tas neliedz personai vērsties un aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses Satversmes tiesā. Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā noteiktais termiņš ir pietiekami garš, lai persona varētu sastādīt un iesniegt konstitucionālo sūdzību (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 26. novembra sprieduma lietā Nr. 2002-09-01 secinājumu daļas 1. un 2. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējam, aprēķinot termiņus un vēršoties Satversmes tiesā, jāņem vērā, ka Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu, tāpēc var nākties pieteikumu papildināt un iesniegt atkārtoti. Turklāt Latvijā konstitucionālās sūdzības iesniegšanai atvēlētais sešu mēnešu termiņš ir viens no garākajiem termiņiem Eiropas konstitucionālās kontroles modeļa ietvaros (*sk. Rodiņa A. Konstitucionālās sūdzības teorija un prakse Latvijā. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2009, 199. lpp.*).

Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs Genrihs Jerņoļins ir nokavējis termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai. Satversmes tiesas likums neparedz pieteikuma iesniegšanas termiņa atjaunošanu.

Līdz ar to Genrihs Jerņoļins nav ievērojis Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajā teikumā noteikto termiņu pieteikuma iesniegšanai.

8. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1., 91., 105. un 109. pantam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 42.¹ punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91., 105. un 109. pantam” pēc pieteikuma, kuru iesnieguši Ivans Fariņecs, Viktors Saprikins (*Victor Saprykin*), Ilja Ribakovs (*Ilya Rybakov*), Ādams Tkačuks, Aleksandrs Volčenko (*Alexander Volchenko*), Nikolajs Dmitrijevs (*Nikolay Dmitriev*), Ivans Sturovs (*Ivan Sturov*), Jurijs Medvedevs (*Yury Medvedev*), Nikolajs Trukhans (*Nikolay Trukhan*), Boriss Undalovs, Igors Pušcs (*Igor Puszcz*), Aleksandrs Groševs, Vladimirs Gutcaits, Nikolajs Ševčenko (*Nikolay Shevchenko*), Vitālijs Rudakovs (*Vitaly Rudakov*), Anatolijs Ņilovs, Andrejs Peizums, Viktors Klingenbergss un Ivans Gagarins (*Ivan Gagarin*) (pieteikums Nr. 30/2016).

2. Atzīt, ka nav nepieciešams aicināt Saeimu iesniegt atbildes rakstu, jo 2016. gada 15. janvārī ir ierosināta lieta Nr. 2016-03-01 „Par likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 42.¹ punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes

1., 91., 105. un 109. pantam” un Saeima jau ir uzaicināta iesniegt atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu pēc Genriha Jerņoļina pieteikuma (pieteikums Nr. 30/2016).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš